

Тема 8. Соціальний захист спортсменів

Соціальний захист спортсменів в Україні – відповідальне завдання держави, оскільки позитивне вирішення цього питання тісно пов'язано із забезпеченням фізичного розвитку молодого покоління, створенням соціально – економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів діючих спортсменів. В основі їх соціального захисту лежить спортивне право, яке містить в собі відповідні нормативно – правові акти. Конституція України проголосила право громадян на соціальний захист, визначила зміст цього права і закріпила державні гарантії його здійснення. Ці конституційні положення набули конкретизації й доповнення в соціально-захисному законодавстві України. Крім цього, слід зазначити, що право на соціальний захист визнане всіма державами світу, воно визначене як основне право людини, а його зміст і гарантії закріплені в основних міжнародно-правових актах як на рівні ООН, так і на регіональному рівні.

Право людини на соціальний захист взагалі, та спортсменів, зокрема, – це гарантовані державою і передбачені законодавством певні можливості людини отримати від держави, а також інших

суб'єктів, які діють за уповноваженням або дозволом держави, на умовах і в порядку, передбачених законодавством, а також договором, матеріальне забезпечення, матеріальну підтримку та соціальні послуги в обсязі, достатньому для задоволення основних

базових потреб, у разі настання соціальних ризиків. Соціальні ризики – це такі події в житті людини, за яких вона через незалежні від неї обставини втрачає засоби для існування і

не може власною працею задовольняти свої першочергові потреби.

Соціальні ризики як підстава для набуття людиною права на

соціальний захист було встановлено у міжнародних актах, зокрема, у Конвенціях та Рекомендаціях МОП (№ 102 про мінімальні

норми соціального забезпечення (1952 р.), № 117 про основні цілі і

норми соціальної політики (1962 р.), № 128 про допомоги у зв'язку

з інвалідністю, зі старістю і в разі втрати годувальника (1967 р.).

Європейський кодекс соціального забезпечення (переглянутий)

(Рада Європи, 1990 рік) встановлює такий їх перелік, при настанні

яких особи підлягають соціальному захисту: це хвороба, безробіття, старість, трудове каліцтво та професійне захворювання, материнство, інвалідність, смерть годувальника.

Серед соціальних ризиків можна виділити професійні ризики,

зумовлені негативними чинниками виробництва (небезпечні, шкідливі, важкі умови праці) і непрофесійні, а точніше, це загальносоціальні ризики, які настають кожну людину не як працівника, а

саме як людину – хвороба, вагітність і пологи, необхідність догляду

за малолітніми або хворими членами родини та ін. Саме соціальні

ризика є наріжним каменем соціального захисту.

Соціальні ризики позбавляють людину можливості нормального фізичного існування, виживання та розвитку. Такий стан зумовлений непрацездатністю особи. Поняття «непрацездатність» у вітчизняному законодавстві не визначене, незважаючи на нагальну потребу у цьому, оскільки у нормативно-правових актах різного рівня цей термін широко застосовується.

Відповідно до міжнародно-правової практики для забезпечення соціальних ризиків в Україні впроваджено спеціальний організаційно-правовий механізм: систему загальнообов'язкового державного соціального страхування і систему державної соціальної допомоги. Кожна з них урегульовує певну групу суспільних відносин.

Система загальнообов'язкового державного соціального страхування являє собою цілком особливу форму, відмінну від цивільної

Болотіна Н.Б. Право людини на соціальний захист в Україні. – К.:Знання, 2010.

– С. 6137

но-правового страхування і побудовану на принципі справляння страхових внесків лише з працюючого населення. Інші особи – непрацюючі теж зазнають страхових ризиків стають непрацездатними (тимчасово або постійно). Однак той факт, що такі особи не

мають страхового стажу, не брали участі у загальнообов'язковому соціальному страхуванні, не позбавляє їх права на соціальне забезпечення. Таке забезпечення надається через державну соціальну

допомогу, яка має характер державної підтримки і розміри таких соціальних виплат є значно нижчі, ніж аналогічні виплати у рамках соціального страхування. Отже, залежно від організаційно-правової форми забезпечення соціальні ризики можуть бути визнані страховими і нестраховими.

Застрахованим особам надаються такі види соціального забезпечення, як пенсії за віком, у разі інвалідності, втрати годувальника,

медична допомога, забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення, забезпечення оздоровчими заходами,

допомоги у випадку тимчасової непрацездатності, допомога по безробіттю, на поховання тощо.

Зазначені виплати та послуги фінансуються із спеціально створених страхових фондів: Пенсійного фонду, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Фонду соціального страхування.

Соціальне страхування не охоплює усі соціальні ризики.

Залишається значна частина таких обставин у житті людини, які

мають однакову природу із страховими соціальними ризиками,

проте ступінь їхньої вірогідності в житті кожної людини не така висока, як у страхових випадках, а тому вони забезпечуються іншими

засобами, з інших джерел. Нестрахові соціальні ризики можна визначити як складні життєві обставини, не охоплені соціальним

страхуванням, які об'єктивно порушують життєдіяльність людини,

вона не може їх подолати самостійно і які, відповідно до загальновизнаних принципів та норм міжнародного права, міждержавних

угод і законодавства України, визнаються юридичною підставою

для надання державної соціальної допомоги громадянину та (або)

його сім'ї. До таких обставин належать: інвалідність, неможливість

особи самостійно обслуговувати себе в зв'язку із похилим віком,

хворобою, сирітство; безпритульність, малозабезпеченість. безробіття, брак житла, самотність тощо.¹³⁸

Серед численного соціально-захисного законодавства України

визначальними є норми Конституції України, які безпосередньо

передбачають право людини на соціальний захист.

До норм Конституції України, які безпосередньо встановлюють

і розкривають зміст прав людини та громадянина у сфері соціального захисту, належать: право громадян на соціальний захист, що

включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової втрати

працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від

громадян обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом (ст. 46); право на соціальне житло, яке надається

для громадян, які потребують соціального захисту, державою та

органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну

для них плату відповідно до закону (ст. 47); право на достатній

життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг та житло (ст. 48); право на охорону здоров'я, медичну

допомогу та медичне страхування (ст. 49); право на охорону державою сім'ї, дитинства, материнства і батьківства (ст. 51); право

дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на державне утримання та виховання (ст. 52); право на соціальний захист громадян України, які перебувають на службі Збройних Сил

України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх

сімей (ст. 17).

Слід окремо пояснити, що міжнародними правовими актами

право на медичну допомогу включено до складу соціального захисту. Зокрема, медична допомога названа першою серед інших

соціальних виплат у Конвенції МОП № 102 про мінімальні норми

соціального забезпечення¹

; у Європейському кодексі соціального

забезпечення²

; право на соціальну і медичну допомогу передбачено

у ст. 13 Європейської соціальної хартії (переглянутої).

Конституційне право спортсменів на соціальний захист забезпечено відповідним національним законодавством, норми якого встановлюють підставу, яка дає право на конкретні види соціальних

виплат і послуг, визначають умови та порядок здійснення цього

права. Решта законів мають загальні норми, які стосуються всього

населення країни, у тому числі, й спортсменів. Це, зокрема, законодавство про загальнообов'язкове державне соціальне страхування,

1

Міжнародне законодавство про охорону праці. – 1997. Том 3. – № 01

2

Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2004. – №10139

про державні соціальні допомоги, про соціальне обслуговування

тощо. Але, враховуючи значимість спорту для суспільства, держава

пріділяє значну увагу його розвитку в подальшому, що знайшло

своє відображення в таких законах України: «Про фізичну культуру і спорт», «Про підтримку олімпійського, паралімпійського

руху та спорту вищих досягнень в Україні», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 р.

№ 2017-III, «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною» від

01.06.2000 р. № 1767-III, «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р.

№ 1788-XII.

7.4. Організаційно-правові форми соціального захисту

спортсменів

Юридичний механізм здійснення проголошеного у Конституції

України права на соціальний захист конкретизовано у галузевому

законодавстві шляхом визначення змісту та обсягу права, а також

правових умов його здійснення. Одним із механізмів реалізації

конституційного права на соціальний захист є загальнообов'язкове

державне соціальне страхування, завданням якого є підтримання

матеріального благополуччя громадян і їх сімей у визначених законодавством випадках.

Обов'язкове соціальне страхування є основною організаційно-правовою формою соціального захисту.

Принципи та правові, фінансові й організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян

вперше визначені в Основах законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування¹

.

Залежно від страхового випадку передбачено такі види загальнообов'язкового державного соціального страхування: пенсійне

страхування, страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та

професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страхування на випадок безробіття. Відносять з кожного

виду загальнообов'язкового державного соціального страхування,

1 Закон України від 14.01.1998р. № 16-98 // Офіційний вісник України. – 1998. –

№6. – Ст. 219.140

крім медичного, регулюються окремими законами, прийнятими відповідно до цих Основ. У зв'язку з тим, що зазначена система є загальнообов'язковою, спортсмени не являються виключенням, що дає їм право в майбутньому або у випадку настання інвалідності, захворювання, травми на матеріальні виплати.

Система соціального страхування на випадок безробіття в Україні була введена з 1 січня 2001 року Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 р. № 1533-III

.

Ще два види соціального страхування, зокрема, страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням та страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, передбачені Законом України від 28.12.2014 р. №77 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці».

Як вже було зазначено, уся система соціального страхування направлена на соціальний захист застрахованих осіб шляхом призначення та виплати допомоги, матеріальних виплат та надання послуг. Це особливо важливим є для спортсменів та членів їх сімей, оскільки професійна діяльність цієї категорії являється небезпечною.

Серед усіх видів соціального страхування найбільше значення в системі для спортсменів має пенсійне страхування.

Цей вид соціального страхування регулюється Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9.07.2003р. № 1058-IV

Зазначеним Законом передбачені умови і порядок призначення пенсій за віком, по інвалідності та по втраті годувальника. Крім закону про пенсійне страхування до цього часу продовжує діяти Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 5.11.1991р. № 17883 Він передбачає порядок призначення ще одного виду пенсій – пенсій за вислугу років працівникам народного господарства. Стаття 51 визначає підстави пенсійного забезпечення за вислугу 1 Офіційний вісник України. – 2000. – №13. – Ст. 503.

2

Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №49-51. – Ст. 376.

3

Там само. – 1992. – № 3. – Ст. 10.141

років: пенсії за вислугу років встановлюються окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності до настання віку, що дає право на пенсію за віком.

Відповідно до ст. 52, яка визначає перелік осіб, яким може бути призначена пенсія за вислугу років, передбачені спортсмени.

Відповідно до пункту «є» статті 55 Закону України від 01.11.1991

№1788 «Про пенсійне забезпечення» (далі – Закон № 1788) та згідно

«Порядку призначення і виплати пенсій за вислугу років заслуженим майстрам спорту, майстрам спорту міжнародного класу

– членам збірних команд України», затвердженого Постановою

Кабінету Міністрів України від 12.10.1922 №583 (зі змінами і доповненнями), пенсії за вислугу років призначаються спортсменам, які

мають особливі заслуги перед фізкультурним рухом – заслуженим майстрам спорту, майстрам спорту міжнародного класу при стажі роботи не менше 25 років і перебуванні в складі збірних команд

України (включаючи членів збірних команд колишньої Української

РСР) не менше 6 років незалежно від віку.

Призначення і виплата зазначених пенсій здійснюється у порядку, визначеному Законом України «Про загальнообов'язкове

державне пенсійне страхування», з урахуванням статей 7, 21,

51, 52 і 77 Закону України «Про пенсійне забезпечення». Зокрема,

ст. 7 передбачає при призначенні пенсії за вислугу років, у тому

числі спортсменам, залишення роботи, яка дає право на призначення цієї пенсії.

Відповідно до ст. 21 Закону України «Про пенсійне забезпечення»

до пенсій, призначених за вислугу років, за умов, передбачених

вказаною статтею призначаються до пенсії відповідні надбавки.

Особливе значення має ст. 77, оскільки вона передбачає надбавки до пенсії особам, які мають особливий статус, зокрема інваліди та учасники війни та особи, прирівняні до них. Оскільки серед

спортсменів є особи, які можуть мати такий статус (учасники АТО,

учасники бойових дій і таке інш.), до пенсій, які їм призначаються

відповідно нараховуються надбавки.

До стажу роботи зараховується перебування вказаних осіб у

складі збірних команд України, а також інші види діяльності, передбачені Законом України «Про загальнообов'язкове державне

пенсійне страхування». 142

Пенсії за вислугу років призначаються в розмірах, установлених

Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне

страхування» для пенсій за віком.

Пенсії за вислугу років обчислюються із заробітної плати відповідно до порядку, визначеного Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Пенсії за вислугу років призначаються і виплачуються за умови

вибуття вказаних осіб зі збірних команд України.

До стажу роботи зараховується перебування спортсменів у

складі збірних команд України (включаючи перебування у складі

збірних команд колишньої Української РСР), а також інші види

діяльності, передбачені статтею 24 Закону № 1058. Стаж, який дає право на пенсію за вислугу років, обчислюється на підставі трудової книжки (для підтвердження стажу роботи до 01.01.2004 року), даних, що містяться в системі персоніфікованого обліку (для підтвердження страхового стажу після 01.01.2004 року), інших документів, що підтверджують перебування в складі збірних команд України та вибуття з їх складу (довідки відповідних органів), а також відповідне посвідчення, що підтверджує наявність звання заслуженого майстра спорту або майстра спорту міжнародного класу.

Пенсії за вислугу років призначаються з дня звернення до органу, який призначає пенсію (Пенсійний Фонд України та його

органи на місцях) – довічно, в розмірах, установлених Законом № 1058 для пенсій за віком і обчислюються із заробітної плати

відповідно до порядку, визначеного цим Законом. До пенсії встановлюються надбавки і підвищення, згідно чинного законодавства.

Виплачується така пенсія тільки за умови вибуття вказаних осіб зі збірних команд України.

Якщо спортсмен продовжує працювати на посадах, які не дають права на пенсію за вислугу років, то перерахунок з урахуванням набутого після призначення пенсії за вислугу років страхового стажу провадиться лише після досягнення ним пенсійного віку або при переведенні на інший вид пенсії (за віком, по інвалідності).

На практиці більш розповсюдженою є призначення пенсій спортсменам на загальних умовах, тобто відповідно до Закону України

«Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Як вже було зазначено, відповідно до ст. 26 особи мають право на призна-143 чення пенсії за віком після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше 15 років по 31 грудня 2017 року.

Починаючи з 1 січня 2018 року право на призначення пенсії за

віком після досягнення віку 60 років мають особи за наявності страхового стажу: з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2018 року – не менше 25 років; з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року – не менше 26 років; з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року – не менше 27 років; з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року – не менше 28 років; з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року – не менше 29 років; з 1 січня 2023 року по 31 грудня 2023 року – не менше 30 років; з 1 січня 2024 року по 31 грудня 2024 року – не менше 31 року; з 1 січня 2025 року по 31 грудня 2025 року – не менше 32 років; з 1 січня 2026 року по 31 грудня 2026 року – не менше 33 років; з 1 січня 2027 року по 31 грудня 2027 року – не менше 34 років; починаючи з 1 січня 2028 року – не менше 35 років.

Починаючи з 1 січня 2028 року, у разі наявності 40 і більше календарних років страхового стажу, пенсія за віком призначається

незалежно від віку.

Мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35

років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність,

визначеного законом. У разі виплати застрахованій особі довічної

пенсії, передбаченої цим Законом, пенсії або аналогічної виплати,

встановленої в інших державах, мінімальний розмір пенсії за віком

у солідарній системі встановлюється з урахуванням зазначених сум.

За кожний повний рік страхового стажу понад 35 років чоловікам і 30 років жінкам пенсія за віком збільшується на 1 відсоток

розміру пенсії, обчисленої відповідно до статті 27 цього Закону,

але не більш як на 1 відсоток мінімального розміру пенсії за віком,

передбаченого абзацом першим цієї частини. Наявний в особи понаднормовий страховий стаж не може бути обмежений.

З 1 січня 2018 року для осіб, які досягли віку 65 років, мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років,

а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі

40 відсотків мінімальної заробітної плати, визначеної законом про

Державний бюджет України на відповідний рік, але не менше прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.¹⁴⁴

За наявності страхового стажу меншої тривалості, ніж передбачено абзацом першим частини першої цієї статті, мінімальний розмір

пенсії за віком встановлюється у розмірі, пропорційному до наявного

страхового стажу, виходячи з прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

Для пенсій, призначених після 1 січня 2018 року, мінімальний

розмір пенсії за віком, передбачений абзацом першим цієї частини,

виплачується після досягнення особою віку 65 років. До досягнення цього віку таким особам може бути призначена державна

соціальна допомога на умовах і в порядку, визначених Законом

України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим

сім'ям» 01.06.2000р. № 1768-III

.

Ця допомога призначається органами соціального захисту населення.

Умови призначення пенсії по інвалідності передбачені ст. 30,

тобто, пенсія по інвалідності призначається в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності

за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 цього Закону.

Пенсія по інвалідності призначається незалежно від того, коли настала інвалідність: у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи.

Залежно від ступеня втрати працездатності визначено три групи інвалідності.

Причина, група, час настання інвалідності, строк, на який встановлюється інвалідність, визначаються органом медико-соціальної

експертизи згідно із законодавством.

Органи Пенсійного фонду та застрахована особа мають право в установленому законом порядку оскаржити рішення органів медико-соціальної експертизи.

Для призначення пенсії по інвалідності необхідний страховий стаж, який передбачено ст. 32. Він залежить від віку інваліда.

Особи, яким встановлено інвалідність, мають право на пенсію по інвалідності, залежно від групи інвалідності, за наявності такого страхового стажу на час настання інвалідності або на день звернення за пенсією:

1

Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №35. – Ст. 290.145

– для осіб з інвалідністю I групи: до досягнення особою 25 років включно – 1 рік; від 26 років до досягнення особою 28 років включно

– 2 роки; від 29 років до досягнення особою 31 року включно –

3 роки; від 32 років до досягнення особою 34 років включно –

4 роки; від 35 років до досягнення особою 37 років включно –

5 років; від 38 років до досягнення особою 40 років включно –

6 років; від 41 року до досягнення особою 43 років включно –

7 років; від 44 років до досягнення особою 48 років включно –

8 років; від 49 років до досягнення особою 53 років включно –

9 років; від 54 років до досягнення особою 59 років включно –

10 років;

– для осіб з інвалідністю II та III груп: до досягнення особою

23 років включно – 1 рік; від 24 років до досягнення особою

26 років включно – 2 роки; від 27 років до досягнення особою

28 років включно – 3 роки; від 29 років до досягнення особою

31 року включно – 4 роки; від 32 років до досягнення особою

33 років включно – 5 років; від 34 років до досягнення особою

35 років включно – 6 років; від 36 років до досягнення особою

37 років включно – 7 років; від 38 років до досягнення особою

39 років включно – 8 років; від 40 років до досягнення особою
42 років включно – 9 років; від 43 років до досягнення особою
45 років включно – 10 років; від 46 років до досягнення особою
48 років включно – 11 років; від 49 років до досягнення особою
51 року включно – 12 років; від 52 років до досягнення особою
55 років включно – 13 років; від 56 років до досягнення особою
59 років включно – 14 років.

Особи, яким установлено інвалідність після досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, мають

право на пенсію по інвалідності за наявності страхового стажу,
зазначеного в абзаці першому частини першої статті 26 цього
Закону.

Якщо інвалідність настала в період проходження строкової
військової служби або внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи
інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових
акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року
по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму

Януковича (Революції Гідності), у особи, яка звернулася за медичною допомогою у період з 21
листопада 2013 року по 30 квітня 146

2014 року, то пенсія по інвалідності призначається особі незалежно
від наявності страхового стажу.

Розмір пенсії по інвалідності залежить від групи інвалідності:

Пенсія по інвалідності призначається особам з інвалідністю

I групи – 100 відсотків пенсії за віком; особам з інвалідністю

II групи – 90 відсотків пенсії за віком; особам з інвалідністю

III групи – 50 відсотків пенсії за віком, обчисленої відповідно до
статей 27 і 28 цього Закону.

Непрацюючі особи з інвалідністю II групи за їх вибором мають
право на призначення пенсії по інвалідності в розмірі пенсії за

віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону, за наявності такого страхового стажу: у жінок – 20 років, а у чоловіків – 25 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 46 років включно; у жінок – 21 рік, а у чоловіків – 26 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 48 років включно; у жінок – 22 роки, а у чоловіків – 27 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 50 років включно; у жінок – 23 роки, а у чоловіків – 28 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 53 років включно; у жінок – 24 роки, а у чоловіків – 29 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 56 років включно; у жінок – 25 років, а у чоловіків – 30 років, якщо їм вперше встановлено інвалідність у віці до 59 років включно.

Непрацюючі особи з інвалідністю II групи, яким установлено інвалідність після досягнення пенсійного віку, передбаченого статтею 26 цього Закону, та особи з інвалідністю III групи за їх вибором мають право на призначення пенсії по інвалідності в розмірі пенсії за віком, обчисленої відповідно до статей 27 і 28 цього Закону, за наявності страхового стажу, зазначеного в абзаці першому частини першої статті 28 цього Закону.

Пенсія по інвалідності призначається на весь строк встановлення інвалідності. Особам з інвалідністю, які досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, пенсії по інвалідності призначаються довічно. Повторний огляд цих осіб з інвалідністю провадиться тільки за їх заявою.

Органи медико-соціальної експертизи зобов'язані повідомляти територіальні органи Пенсійного фонду в порядку, встановленому законодавством, про результати повторного огляду осіб, яким при-147 значена пенсія по інвалідності, та про нез'явлення цих осіб на зазначений огляд. Умови призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника

передбачені ст. 36.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його

утриманні, за наявності в годувальника на день смерті страхового

стажу, який був би необхідний йому для призначення пенсії по

III групі інвалідності, а в разі смерті пенсіонера або осіб, зазначених у частині другій статті 32 цього Закону, а також у разі

смерті (загибелі) особи внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи

інших ушкоджень здоров'я, одержаних під час участі у масових

акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по

21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича

(Революції Гідності), – незалежно від тривалості страхового стажу.

При цьому дітям пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника.

Батьки і чоловік (дружина) померлого, які не були на його утриманні, мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника,

якщо втратили джерело засобів до існування.

Непрацездатними членами сім'ї вважаються:

1) чоловік (дружина), батько, мати, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли пенсійного віку, передбаченого

статтею 26 цього Закону;

2) діти (у тому числі діти, які народилися до спливу 10 місяців

з дня смерті годувальника) померлого годувальника, які не досягли

18 років або старші цього віку, якщо вони стали особами з інвалідністю до досягнення 18 років.

Діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх навчальних закладах системи загальної середньої освіти, а

також професійно-технічних, вищих навчальних закладах (у тому

числі у період між завершенням навчання в одному із зазначених

навчальних закладів та вступом до іншого навчального закладу

або у період між завершенням навчання за одним освітньо-кваліфікаційним рівнем та продовженням навчання за іншим за умови,

що такий період не перевищує чотирьох місяців), – до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, та діти-сироти – до досягнення ними 23 років незалежно від того, навчаються вони чи ні;

3) чоловік (дружина), а в разі їх відсутності – один з батьків

або брат чи сестра, дідусь чи бабуся померлого годувальника незалежно від віку і працездатності, якщо він (вона) не працюють і

зайняті доглядом за дитиною (дітьми) померлого годувальника до досягнення нею (ними) 8 років.

До членів сім'ї, які вважаються такими, що були на утриманні померлого годувальника, відносяться особи, зазначені в частині другій цієї статті, якщо вони:

1) були на повному утриманні померлого годувальника;

2) одержували від померлого годувальника допомогу, що була для них постійним і основним джерелом засобів до існування.

Члени сім'ї померлого годувальника, для яких його допомога була постійним і основним джерелом засобів до існування, але які й самі одержували пенсію, мають право, за бажанням, перейти на пенсію у зв'язку з втратою годувальника.

Усиновлені діти мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника нарівні з рідними дітьми.

Пасинок і падчерка мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника нарівні з рідними дітьми, якщо вони не одержували аліментів від батьків.

Неповнолітні діти, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника, зберігають це право і в разі їх усиновлення.

Положення цього Закону, що стосуються сім'ї померлого, відповідно поширюються і на сім'ю особи, визнаної безвісно відсутньою

або оголошеною померлою у встановленому законом порядку.

Розмір пенсії у зв'язку з втратою годувальника передбачено

ст. 37.

Пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається в розмірі: на одного непрацездатного члена сім'ї – 50 відсотків пенсії за

віком померлого годувальника; на двох та більше непрацездатних

членів сім'ї – 100 відсотків пенсії за віком померлого годувальника,

що розподіляється між ними рівними частками.

Дітям-сиротам пенсія у зв'язку з втратою годувальника призначається в розмірах, визначених частиною першою цієї статті,

виходячи з розміру пенсії за віком кожного з батьків.¹⁴⁹

Особливе значення для поліпшення матеріального стану спортсменів має ще один Закон України «Про пенсії за особливі заслуги

перед Україною» від 01.06.2000р. №1767–III

.

Зазначений закон передбачає встановлення громадянам, які

мають значні заслуги у сфері державної, громадської або господарської діяльності, досягнення у галузі науки, культури, освіти,

охорони здоров'я, фізичної культури і спорту тощо, пенсії за особливі заслуги перед Україною. В п. 3 ст. 1 передбачено видатним

спортсменам, переможцям Олімпійських та Паралімпійських ігор,

Всесвітніх ігор глухих, чемпіонам і рекордсменам світу та Європи

призначення надбавок до всіх видів пенсій: за віком, по інвалідності, по втраті годувальника та вислугу років.